

A Pécsi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - a Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a ... Törvényszék 2019. április 16. napján kelt .../8. számú ítélete ellen a felperes 9. sorszámu fellebbezése folytán meghozta a következő

ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 12.700 azaz tizenkettőezer-hétszáz forint másodfokú perköltséget és az államnak az illetékes állami adóhatóság felhívására 48.000 azaz negyvennyolcezer forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A felperes 2008. augusztus 22-én ...-8/ver.2. ügyletazonosító számon svájci frank alapú fogyasztói kölcsönszerződést kötött alperessel 950.000,- Ft összegre, az OPEL (D) Astra Club 1.4. típusú ... frsz-ú személygépjármű megvásárlása érdekében. A felek a futamidőt 84 hónapban, a havi törlesztőrészeket 19.678,- Ft-ban határozták meg.

A szerződés V. pontja szerint a kölcsönszerződés megkötésekor érvényes, „kölcsön személy- és kishaszongépjárművel - Általános Szerződési Feltételek (továbbiakban: ÁSZF) a kölcsönszerződés elválaszthatatlan mellékletét képezi.

A szerződés VII. pontjában a felperes vételi jogot engedett alperes részére a kölcsön tárgyát képező gépjárműre nézve, az ÁSZF 69-82. pontjaiban meghatározott feltételekkel.

A szerződés részét képező ÁSZF I.3. pontja a kölcsönszerződés fedezetére vonatkozóan rögzítette, hogy a kölcsönszerződés elsődleges fedezete a gépjármű, ezért az adós hozzájárulását adja, hogy a hitelező a gépjárműre az adós tulajdonszerzésének időpontjával vételi jogot, annak biztosítására elidegenítési és terhelési tilalmat alapítson, valamint - nem szerződésszerű teljesítés esetén - a hitelező elvonja az adós birtokláshoz, használatához, hasznosításhoz való jogát, hogy a törzskönyvet a teljes futamidő során letéti őrizetben tartsa és az ÁSZF-ben foglaltak szerint felhasználja. Az ÁSZF elidegenítési és terhelési tilalommal, valamint törzskönyvvvel kapcsolatos IV.23. pontja előírta, hogy a törzskönyv kizárólagos jogosultjaként az okmányirodához benyújtott kérelemben a hitelezőt kell megjelölni. A IV.24. pont kimondta, hogy az adós a hitelező javára a ... Hivatal

nyilvántartásába bejegyzésre kerülő korlátozásokat a kölcsönszerződésből eredő tartozása maradéktalan kiegyenlítéséig nem jogosult törölni, és ezen időpontig kizárólag a hitelező jogosult a törzskönyv illetékes hatóságtól történő átvételére és letétként való őrzésére, valamint az afeletti rendelkezésre. A IV.27. pont szerint a hitelező a birtokába került törzskönyvet a kölcsönszerződés megszűnését követően akkor bocsátja az adós rendelkezésére, illetve a felfüggesztett törzskönyv kiállítását az adós költségén akkor kéri az okmányirodától - amennyiben erre lehetőség van, úgy közvetlenül az adóst megjelölve a törzskönyv jogosultjaként - ha az adós a kölcsönszerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének maradéktalanul eleget tesz.

Az ÁSZF vételi jogra vonatkozó XI.69. pontjában a felek a kölcsönszerződés aláírásával egyidejűleg vételi (opciós) jogot alapítottak a kölcsönszerződés II. pontjában meghatározott gépjármű vonatkozásában a hitelező javára. A XI.70. pont kimondta, hogy a vételi jogot alapító megállapodás a gépjármű feletti tulajdonjog adós általi megszerzésének napján lép hatályba és a hatályba lépéstől számított 5 évig marad hatályban. A XI.71. pont értelmében az adós és a hitelező kifejezetten megállapodtak abban, hogy abban az esetben, ha a kölcsönszerződés lejáratá az 5 évet meghaladja, külön okiratban egy másik vételi jogot is alapítanak. A XI.76. pont a vételi jog gyakorlása esetére előírta, hogy a gépjármű tulajdonjoga a vételi jog gyakorlása napján száll át a hitelezőre, mint vevőre, oly módon, hogy az ezen időpontig letétként őrzött gépjármű törzskönyvre vonatkozó letéti őrzés megszűnik, és azt a hitelező birtokba veszi.

A felek a kölcsönszerződés aláírásával egyidejűleg az ÁSZF 71. pontjában hivatkozott újabb vételi jogot alapító szerződést is kötöttek. A szerződés 2. pontja értelmében a vételi jogot a hitelező, mint vevő abban az esetben jogosult gyakorolni, ha a hitelező a kölcsönszerződést az ÁSZF-ben foglalt esetekben azonnali hatállyal felmondta. Az opciós szerződés 6. pontja szintén kimondta, hogy a gépjármű tulajdonjoga a vételi jog gyakorlása napján a gépjármű törzskönyvének hitelező általi birtokbavételével száll át a hitelezőre, mint vevőre, oly módon, hogy a vételi jog gyakorlásának napjáig letétként őrzött gépjármű törzskönyvre vonatkozó letéti őrzés megszűnik, és azt a hitelező birtokba veszi. A 16. pont szerint a kölcsönszerződés futamideje 5. évének elteltét követő első naptári naptól lép hatályba és 5 évig hatályos.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (DH.2 tv.) alapján 2015. április 17. napján készített elszámolásában 3.407,35 CHF-et írt jóvá tisztességtelenül felszámított összegként. Az elszámoláskor a felperesnek a szerződésből eredő lejárt tartozása nem volt, az elszámolást követő időszakra fennálló nem esedékes tőketartozást az alperes 2.651,29 CHF-ben állapította meg, a szerződés lejáratát 2020. augusztus 21. napjában határozta meg.

A felperes keresetében a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítását kérte a Ptk. 209. §, valamint a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjai alapján, hivatkozva az 1/2016. PJE határozatra is. Kérte továbbá a kölcsönnel érintett ... frsz-ú személygépjármű törzskönyvének kiadására kötelezni alperest.

E körben hivatkozott arra, hogy a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (1959. évi Ptk.) 374. § (2) bekezdése szerint legfeljebb öt évre lehet opciós jogot kikötni, az ezzel ellentétes megállapodás, így az ÁSZF XI.71. pontja semmis. A szerződéskötés óta a törvényileg megengedett határidő eltelt, ezért álláspontja szerint alperes nem jogosult a perbeli gépjármű törzskönyvének további birtoklására. A BH2017.13 számú eseti döntésre hivatkozva kifejtette, hogy önmagában annak rögzítése a kölcsönszerződésben, hogy a hitelező a kölcsönszerződésből fakadó kölcsönbe

vevői kötelezettségek maradéktalan teljesítése esetén köteles a gépjármű törzskönyvét az adós részére kiadni, nem minősül atipikus biztosítéki kikötésnek.

Álláspontja szerint az ÁSZF IV.23. pontjából nem következik, hogy alperes javára önálló biztosítékként került volna megfogalmazásra a törzskönyv birtokban tartása. Ilyen tartalmú szerződéses kikötés híján alperes a törzskönyv kiadását nem tagadhatja meg azon az alapon, hogy a kölcsönszerződésből eredő tartozása teljeskörűen nem került kielégítésre. Álláspontja szerint ezért a vételi jogra vonatkozó törvényi határidő lejártja miatt alperes köteles a felperes részére a törzskönyv kiadására.

Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte, vitatta a kölcsönszerződés érvénytelenségét. A gépjármű törzskönyv kiadása iránti keresetet is elutasítani kérte, álláspontja szerint a kölcsönszerződés részét képező ÁSZF I.3., IV.23., IV.24. és IV.27. pontjaiban foglalt szabályozás alapján a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződés önálló biztosítéka, amíg felperesnek a kölcsönszerződésből eredő tartozása áll fenn alperessel szemben, addig a törzskönyv visszakövetelésére nem jogosult.

Az elsőfokú bíróság .../4. számú végzésével - hiánypótlási felhívást követően - a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította. A felperes fellebbezése folytán eljáró ...Ítéltábla .../2. számú végzésével az elsőfokú végzést részben megváltoztatta, a gépjármű törzskönyve kiadása tárgyában a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítását mellőzte; ezt meghaladóan az elsőfokú végzést helybenhagyta.

A gépjármű törzskönyvének kiadása iránti kereseti kérelemre nézve folytatódó perben az elsőfokú bíróság ítéletet hozott, megállapította, hogy a felek 2008. augusztus 22-én megkötött ...-8/ver.2. számú kölcsönszerződése részét képező - 2007. augusztus 1-től érvényes - általános szerződési feltételek XI.71. pontja érvénytelen. Ezt meghaladóan - a törzskönyv kiadására vonatkozóan - a keresetet elutasította. Az indokolásban rögzítette, az 1959. évi Ptk. 375. § (4) bekezdése alapján alkalmazandó 374. § (2) bekezdése értelmében a vételi jogot legfeljebb 5 évre lehet kikötni; az ezzel ellentétes megállapodás semmis. A perbeli kölcsönszerződés részét képező ÁSZF.XI.71. pontja ugyanakkor kifejezetten lehetővé teszi a hitelező számára, hogy a törvényi 5 évnél hosszabb ideig rendelkezzen vételi joggal a hitelezett gépjárművet illetően azzal, hogy a felek újabb vételi jog alapítását írták elő a kölcsönszerződés 5 évet meghaladó lejáratára esetén. Ez a rendelkezés tehát azt célozza, hogy a törvényi maximum 5 éves vételi jog időtartama meghosszabbodjon, vagyis jogszabály megkerülésére irányuló tilos szerződésnek minősül, amely kikötés az 1959. évi Ptk. 200. § (2) bekezdése értelmében semmis, ezért a kikötés érvénytelenségét megállapította. Az alperes perbeli gépjárműre vonatkozó vételi joga a törvényi 5 éves időtartam elteltével megszűnt, az opciós jog alapján tehát már nem lenne jogosult a törzskönyv birtokban tartására.

A törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelmet ettől függetlenül alaptalannak találta. Rögzítette, hogy a Kúria több közzétett eseti döntésében (BH2017.13., BH2017.63., BH2017.95., BH2018.77.) kifejtette, hogy az 1959. Ptk. 200. § (1) bekezdésében biztosított diszpozitivitás elve alapján kölcsönszerződésük biztosítására a Ptk-ban nem nevesített, önálló, atipikus biztosítékot is kiköthetnek a szerződő felek, ilyen lehet a gépjármű törzskönyvének birtokban tartására vonatkozó jogosultság is. Ez esetben feltétel, hogy a kölcsönszerződésből, illetve a részét képező ÁSZF-ből egyértelműen kitűnjön, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga a hitelezőt önálló biztosítékként illeti meg.

Az ÁSZF.I.3. pontja a kölcsön fedezeteként kifejezetten felsorolja - a gépjármű, mint elsődleges fedezet, illetve a vételi jog és az azt biztosító elidegenítési és terhelési tilalom mellett - a törzskönyv hitelező általi teljes futamidő során történő letéti őrzésben tartásának jogát; e rendelkezés alapján a törzskönyv birtoklása a vételi jog mellett, további önálló biztosítékként szolgál. Továbbá az ÁSZF.IV.24. pontja szerint az adós a kölcsönszerződésből eredő tartozása maradéktalan kiegyenlítéséig a hitelező jogosult a törzskönyv letétként való őrzésére. Végül a IV.27. pont szerint a hitelező a birtokába került törzskönyvet - a kölcsönszerződés megszűnését követően - akkor bocsátja az adós rendelkezésre, ha az a kölcsönszerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének eleget tett. Ezek a rendelkezések egyértelműen azt bizonyítják, hogy a törzskönyv birtokban tartását a felek a kölcsönszerződés biztosítékeként kötötték ki, az a kölcsöntartozás visszafizetésének atipikus, önálló biztosítéka, nem a hitelezőt megillető vételi joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság. Ezért a törzskönyv birtokban tartása az alperest a vételi jog megszűnését követően is megilleti, a felperes kölcsönszerződésből eredő tartozása teljes megfizetéséig.

A kölcsönszerződés felülvizsgált elszámolása szerint a szerződés lejáratára 2020. augusztus 21-e, ebből következően - a peradatok szerint - a felperes kölcsönszerződésből eredő teljes tartozásának megfizetése még nem történt meg. Ezért a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelem megalapozatlan, a bíróság az erre irányuló keresetet elutasította.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett, annak részbeni megváltoztatását és az alperes kötelezését kérte a ... forgalmi rendszámú személygépkocsi törzskönyvének kiadására. Ennek indokaként hivatkozott arra, tévedett az elsőfokú bíróság abban, hogy valamiféle atipikus önálló biztosíték a törzskönyv visszatartásának joga, ami a kölcsönösszeg teljes visszafizetésének biztosítékaul szolgál. Utalt a Kúria .../5. számú ítéletében foglaltakra, amely szerint a törzskönyv birtokban tartása az opciós jog biztosítéka, járulékos jellegű, amely az elsődleges biztosíték jogi sorsát osztja, és miután az opciós jog megszűnt, az alperesnek nincs érvényes jogcíme a törzskönyv birtokban tartására, köteles annak kiadására. Előadta, hogy az ÁSZF rendelkezéseiből, így annak IV.23. pontjából sem következik, hogy az alperes javára önálló biztosítékként került volna megfogalmazásra a törzskönyv birtoklása.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Hangsúlyozta, a gépjármű törzskönyve birtoklásának joga a vételi jogtól független, önálló biztosítéka a kölcsönszerződésnek, és mivel a felperes a szerződésből eredő összes fizetési kötelezettségének még nem tett eleget, az alperes az ÁSZF IV.24. és IV.27. pontjai alapján a törzskönyvet jogszerűen tartja birtokban.

A fellebbezés nem megalapozott.

A másodfokú bíróság rögzíti, hogy a felülbírálat a felperes fellebbezése folytán kizárólag a törzskönyv kiadása iránti keresetet elutasító ítéleti rendelkezésre terjedt ki. Az elsőfokú bíróság ebben a körben a tényállást megalapozottan állapította meg, és abból helytálló jogi következtetéssel helyes érdemi döntést hozott. A másodfokú bíróság a kifejtett indokaival is egyetértett, csupán a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel emeli ki a következőket.

Fő szabályként a felperes, mint tulajdonos jogosult arra, hogy a gépjármű törzskönyve birtokában legyen, de a felek az őket megillető szerződéskötési szabadság folytán nem voltak elzárva attól, hogy kölcsönszerződésüket az 1959. évi Ptk.-ban nem nevesített egyéb szerződéssel atipikus módon

biztosítsák - akár azzal, hogy a törzskönyv birtoklására a kölcsönszerződésből eredő valamennyi kötelezettség teljesítéséig az alperest jogosítják fel. Ennek megtörténtét minden jogvitában a felek közötti szerződés rendelkezései - ebben a perben a szerződés részévé vált általános szerződési feltételek - értelmezésével kell vizsgálni, ezért nem volt irányadó a felperes által felhívott, BH2017. 13. szám alatt közzétett bírósági döntés, mert az egy más pénzügyi szervezet eltérő tartalmú szerződéses kikötése értelmezésére és minősítésére vonatkozott.

A perbeli esetben a létrejött szerződés, illetve a részévé vált ÁSZF alapján a törzskönyv birtoklása valójában kettős célt szolgált. Egyrészt biztosította az alperes javára kikötött opciós jogot, valamint elidegenítési és terhelési tilalmat, ezen túl azonban a szerződéses kikötések folytán az egyéb biztosítékok mellett, atipikus biztosítékként önállóan is biztosította a kölcsönszerződést.

Következett mindez abból, hogy az ÁSZF I.3. pontja felsorolta a kölcsön biztosítékait, a vételi jog és az elidegenítési és terhelési tilalom mellett kifejezetten rögzítette az alperes jogát arra, hogy a törzskönyvet a teljes futamidő során letéti őrizetben tartsa. A törzskönyv birtoklása tehát a szerződés rendelkezése alapján nem csak a vételi jog fennállása alatt, hanem ezt követően is, mint önálló biztosíték megillette az alperest.

Ezt az értelmezést támasztja alá az ÁSZF IV.24. pontja annak kimondásával, hogy az alperes a törzskönyvet a tartozás maradéktalan kiegyenlítéséig jogosult letétként őrizni, és a IV.27. pont is, amely szerint a törzskönyvet akkor kell az adós rendelkezésére bocsátani, amikor a kölcsönszerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének maradéktalanul eleget tesz.

A felek szerződésének részévé vált ÁSZF tehát kifejezetten tartalmazta a felperes kötelezettségvállalását arra, hogy az opciós jog gyakorlására nyitva álló határidő leteltét követően is hozzájárul a törzskönyv alperes általi birtoklásához. Függetlenül tehát attól, hogy az alperes az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott rendelkezése folytán opciós jogára alapítottnak nem tarthatja magánál jogszerűen a törzskönyvet, annak kiadását mégis jogszerűen tagadta meg a kikötött atipikus biztosíték fennállására hivatkozva. Azt, hogy a kölcsön hiánytalan visszafizetése folytán nem áll fenn tartozása az alperessel szemben, a felperes nem is állította, ezért a törzskönyv kiadására irányuló igénye megalapozatlan volt.

A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp.253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A sikertelenül fellebbező felperes az 1952. évi Pp.78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes részéről felmerült másodfokú perköltséget, mely a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (3) és (5) bekezdése alapján megállapított általános forgalmi adóval növelt ügyvédi munkadíj. Viseli továbbá saját másodfokú költségeit. Az illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt a 48.000 Ft fellebbezési illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó, a költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján köteles az államnak megfizetni.

Pécs, 2019. október 16.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács János s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró

